

Møre og Romsdal
fylkeskommune

Molde 30.05.2023

Innspill til ny integreringsmelding

Møre og Romsdal fylkeskommune vil gi følgende innspill til ny integreringsmelding:

1. Utfordringer i integreringsarbeidet og hva som skal til for å gjøre det enda mer effektivt, samordnet og målrettet. Her er vi interessert i både det som er rettet mot integrering til arbeid og aktivitet, og i integrering til fellesskap, tilhørighet og deltakelse i samfunnet.

Utfordringer knyttet til kultur:

Møre og Romsdal fylkeskommune har merket seg at behovet for støtteordninger til frivillig sektor som bidrar til hjelp til praktiske ting er av høy nødvendighet. Dette kan være støtte til innkjøp, deltakelse og lignende. Frivillige lag gjør det de kan for at alle skal få delta, og slik prøver de å dekke opp for de som ikke makter å betale, og på lang sikt blir dette en stor påkjenning for organisasjonene.

Tilskuddsordninger til frivillig sektor må være målretta og utarbeidet etter frivilligheten sitt behov, da de helst ønsker å drive sin hovedaktivitet, og å involvere flest mulig inn i denne. Å legge til rette for at barn kan delta, uten å forvente at foresatte har mulighet til å stille opp på dugnaden, vil også være viktig. Å ha overskudd til å delta i frivillig arbeid, spesielt på kveldstid, er krevende for mange. Mange flyktninger med barn er også her alene, og får slik utfordringer med logistikken. De mangler ofte også besteforeldre eller annet nettverk som kan bidra med barnepass. Dette gjelder også transport, da mange flyktninger blir bosatt på plasser uten god tilgang til kollektivtransport.

Utfordringer knyttet til Den offentlige tannhelsetjenesten

Den offentlige tannhelsetjenesten gir tilbud til prioriterte grupper etter Lov om tannhelsetjenesten (§1-3) Personer som er omfattet av disse gruppene er:

- Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år
- Psykisk utviklingshemmet i og utenfor institusjon
- Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og i hjemmesykepleie
- Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret får 75 % rabatt på tannbehandling.
- Andre prioriterte grupper

Nytt tannhelsetilbud til aldersgruppene 21-24 år, som i behandlingsåret får 75% rabatt på tannbehandling.

Flyktninger, asylsøkere og familiegjenforente som er omfattet av disse gruppene har rett til innkalling og nødvendig tannhelsehjelp fra den offentlige tannhelsetjenesten i det fylket de oppholder seg. Dette gjelder uavhengig av om de oppholder seg i mottak eller ikke.

- Enkelte grupper flyktninger har dårlig tannhelse med et stort behandlingsbehov.
- Dette krever større økonomiske og tidsmessige ressurser til behandling og informasjonsarbeid, samt behov for informasjonsmateriell på flere språk og pålagt bruk av tolketjenester.
- God kommunikasjon er en forutsetning for at tannhelsetjenesten skal lykkes med å gi gode og forsvarlige tjenester. I mange tilfeller er det nødvendig med kvalifisert tolk ved behandling og i informasjonsarbeidet. Dette gir også ressursmessige utfordringer for den offentlige tannhelsetjenesten.

Utfordringer knyttet til videregående opplæring:

- Ny opplæringslov vil ivareta den minoritetsspråklige elevgruppa på en mye bedre måte, enn opplæringsloven vi har i dag gjør.
- Det bør være større fokus enn i dag på grunnleggende norskopplæring for seint ankomne minoritetsspråklige, slik at de har kvalifikasjoner til å til å gjennomføre videregående opplæring. I tillegg til fokus på kultur og kulturforståelse. Dette avhenger av at fylkene har de ressursene det kreves for å ha klasser i grunnleggende norskopplæring, klasser der de kan forberede grunnskolekarakterer og mulighet til å undervise i særskilt språkopplæring etter lovens intensjon, der behovet til eleven skal være styrende, ikke økonomi.
- Fokus på kompetanseheving av lærere og andre ansatte i skolen: migrasjonspedagogikk, grunnleggende norskopplæring.

Utfordringer knyttet til karriereveiledning:

- Ser ulikheter fra kommune til kommune om de bruker de fylkeskommunale karrieresentrene til karriereveiledning av ukrainere. (Siden de bare har rett og ikke plikt).
- Etter krigen i Ukraina har vårt fylkeskommunale karrieresenter hatt noe kapasitetsutfordringer på grunn av mengden. (Et dilemma for punktet over)
- Vanskelig å finne nok kvalifiserte ukrainskspråklige tolker (stor etterspørsel)

Utfordringer knyttet til integrere til utdanning eller arbeid:

- Avklare tidligere utdanning og yrkeserfaring – bygge videre på det og ikke starte på nytt i vgo i Norge.
- Bosette voksne som har behov for vgo i nærheten av større byer der det finnes flere ulike utdanningstilbud/muligheter (evt. se på kollektivtilbud etc ved bosetting i mindre sentrale områder).
- Intensivere norskopplæring og teste språknivå før de sendes videre i utdanningsløp.
- Legge til rette for samarbeid mellom NAV-kommune og kommunen, og NAV-fylke og fylkeskommunen.
- Legge til rette for at arbeidslivet får mulighet til å ansette eller tilby praksisplasser.
- Flexibiliteten noen flyktninger har, er en utfordring for kommuner og fylkeskommuner. Lite forutsigbart hvor mange og lenge flyktningene deltar i organisert aktivitet.

- Tilgjengeliggjøre midler som kan brukes til forsøk/piloter i forhold til nye måter å gjennomføre integreringsarbeidet.

Utfordringer knyttet til bosetting:

Mer fokus på strategisk bosetting. Definere hva det betyr og følge det opp.

Utfordringer knyttet til finansiering av fylkeskommunen sine tjenester:

Det gjelder alle oppgaver som for eksempel;

- Videregående opplæring for voksne
- Den tilpassede undervisningen som gjennomføres i videregående opplæring
- Karriereveiledningen
- Kulturtiltak
- Folkehelse
- Tannhelse
- Behov for å dekke tolkeutgifter for gjennomføring av tjenestene

2. Læringspunkter etter håndteringen både av pandemien og de høye ankomstene fra Ukraina. Hva har fungert godt og hva må bli bedre for at vi skal være godt forberedt for nye beredskapssituasjoner? Er det noen av de midlertidige endringene i lover eller praksis som bør tas inn i det ordinære systemet?

Å gi spesielt barn, men også voksne, snarlig mulighet til å delta i fritidsaktiviteter er viktig for integrering og nettverksbygging. Men ikke alle ønsker å delta i et idrettslag eller lignende, hvor man ofte må delta på cuper og kamper og andre forpliktelser. Et eksempel på et lavterskeltilbud, som treffer mange, også personer fra Norge, finner man i Molde, nemlig Stiftelsen Joinus. <https://www.stiftelsenjoinus.no/post/daria-forteller-sin-historie>. Joinus samler personer på tvers av generasjoner og nasjoner, og tilbyr lavterskelaktiviteter gratis. Her får man språktrening og fysisk aktivitet, men man trenger ikke binde seg eller betale noe for å delta. Slike tilbud gir muligheter til alle som ønsker å ha et sted å møte andre, men også få oppleve aktiviteter.

Vennlig hilsen
Sissel Tegelsrud Kolstad
rådgiver